

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

POPIS FINANČNÍCH ZDROJŮ SYSTÉMU SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NA ÚZEMÍ MIKROREGIONU POLABÍ

Tento dokument byl zpracován v rámci projektu „Komunitní plán sociálních a návazných služeb Mikroregionu Polabí“ s číslem CZ.03.2.63/0.0/0.0/16_063/0006547, který je financován z ESF prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost.

Obsah

Seznam specifických zkratk	3
1. Úvod	4
1.1. Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.	6
2. Přehled identifikovaných finančních toků v rámci rozpočtů měst a obcí	8
2.1. Město Lysá nad Labem	8
2.2. Město Milovice	12
2.3. Ostatní obce správního obvodu ORP Lysá nad Labem	14
2.4. Financování organizace Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.	17
3. Indikativní přehled významných finančních toků z krajského a státního rozpočtu	19
4. Porovnání dopadů vynakládaných finančních prostředků do regionu	21
5. Interpretace finančních priorit měst a obcí v území správního obvodu ORP Lysá nad Labem	24
5.1. Finanční priority obcí a měst správního obvodu ORP Lysá nad Labem	24
Použité zdroje:	27

SEZNAM SPECIFICKÝCH ZKRATEK

CS – cílová skupina

CPO – církevní právnická osoba

CSZS – Centrum sociálně zdravotních služeb (Poděbrady, o.p.s.)

ČSÚ – Český statistický úřad

DOZP – domov pro osoby se zdravotním postižením

ESF – Evropský sociální fond

KPSS – komunitní plánování sociálních služeb

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MV ČR – Ministerstvo vnitra ČR

NNO – nestátní nezisková organizace

NZDM – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

OA – osobní asistence

OP – Operační program

o.p.s. – obecně prospěšná společnost

ORP – obec s rozšířenou působností

OSP – odborné sociální poradenství

OSPOD – oddělení sociálně právní ochrany dětí

OZP – osoby se zdravotním postižením

peč/PS – pečovatelská služba

SAS – sociálně aktivizační služba

SČK – Středočeský kraj

SOC – sociální oblast (oblast sociálních, návazných a komunitních služeb)

s.r.o. – společnost s ručením omezeným

STP – Svaz tělesně postižených

ZP – zdravotně/zdravotní postižení

z.s. – zapsaný spolek

1. ÚVOD

Analýza finančních zdrojů pro poskytování sociálních služeb a další podpory ohrožených obyvatel na území správního obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Lysá nad Labem má za cíl pokusit se identifikovat a rozčlenit finanční toky z veřejných rozpočtových zdrojů, které zajišťují poskytování a podporu realizace sociálních, návazných a komunitních služeb. Analýza slouží jako podklad pro tvorbu komunitního plánu rozvoje sociálních služeb v území, tedy účastníkům plánovacího procesu.

Hlavním zaměřením analýzy jsou lokální finanční zdroje – rozpočty měst a obcí v řešeném území – a také hlavní zdroje na poskytování sociálních služeb z hlediska kompetencí podle zákona o sociálních službách – tzv. státní dotace na zajištění financování sociálních služeb (případně pokud je zdroj státního rozpočtu nahrazen prostředky ESF, pak jde o financování prostřednictvím OP Zaměstnanost) a krajská dotace z humanitárního fondu.

Analýza byla zaměřena na identifikaci a určení rozpočtových prostředků jednotlivých měst a obcí na území správního obvodu ORP Lysá nad Labem (viz kapitola 2). Nad rámec správního území ORP Lysá nad Labem byly do analýzy zařazeny také blízké obce, a to Kounice a Bříství, jejichž zařazení pod zmíněné ORP je nyní v řešení. Dále je v textu správní území ORP Lysá nad Labem zpracováno i se započtením uvedených dvou obcí, ačkoliv v současné době administrativně do tohoto správního území nespádají.

V rámci těchto celků jsou popsány:

- jednotlivé identifikované finanční alokace
- členění dle identifikovaných finančních mechanismů
- členění dle předmětu financování (druh služby)
- členění dle podpořených cílových skupin

Popis jednotlivých finančních nástrojů lze nalézt v provázaném dokumentu metodického charakteru „Implementace finančních nástrojů“, kde jsou dále rozvedeny podmínky, charakteristiky a doporučení pro jejich využívání.

V kapitole 3 je proveden rozbor finančních prostředků Středočeského kraje (tedy humanitárního fondu a tzv. státní dotace) určených na podporu sociálních, příp. návazných a komunitních služeb, za účelem vytvoření představy o objemu finančních prostředků z této úrovně, které slouží pro uspokojení potřeb obyvatel řešeného území, a to v míře, kterou umožňují získaná data.

V kapitole 4 pak došlo k porovnání územního dopadu vynaložených finančních prostředků v rámci řešeného území, a to na příkladu porovnání výdajů jednotlivých měst a obcí v regionu váženého počtem jejich obyvatel. Dále byla využita dostupná data o příjemcích příspěvku na péči a bylo provedeno srovnání lokálních finančních toků v městě Lysá nad Labem a ostatních obcích a městech správního obvodu ORP Lysá nad Labem v přepočtu na (předpokládaný) počet příjemců příspěvku na péči.

Pro zpracování analýzy byla využita data poskytnutá pracovníky města Městského úřadu Lysá nad Labem, případně veřejně dostupná data z rozpočtů měst a obcí v řešeném území, údaje byly zároveň porovnány s daty v systému Monitor – státní pokladna. Dále bylo využito veřejně dostupných informací o poskytování dotací ze strany Středočeského kraje. Údaje o počtu obyvatel byly získány na webu Českého statistického úřadu, údaje o příjemcích příspěvku na péči pak byly poskytnuty Ministerstvem práce a sociálních věcí. K dohledání některých údajů pak byly použity i dostupné informace poskytovatelů (např. výroční zprávy).

Vzhledem k tomu, že údaje z rozpočtů za rok 2018 nebyly v období zpracování analýzy vždy k dispozici, bylo v analýze pracováno s údaji za rok 2017 a 2016, přičemž v rámci další interpretace byl převážně analyzován rok 2017. Pokud došlo k významným meziročním změnám, byly tyto rozdíly popisovány.

Zatímco tedy výdaje z krajského rozpočtu (přímo či nepřímo) poskytované na zajištění financování sociálních služeb jsou hodnoceny zvláště v kapitole 3, příjmy z dalších dotací do rozpočtů obcí zahrnuté v rámci kapitoly 2 do lokálních zdrojů zahrnuté jsou. Na jednu stranu dochází k výraznému a skokovému navýšení prostředků na takto podpořené aktivity, což může zkreslovat výsledné souhrnné údaje vzhledem k jejich dočasnosti, na druhou stranu je vždy tato skutečnost popsána a tyto prostředky směřují k podpoře místních obyvatel a byly získány na základě přímé iniciativy obce či města. U takto získaných finančních prostředků je podstatné, zda příjemce může využití alokované částky ovlivnit (jako žadatel a příjemce).

Dotace, které získají poskytovatelé, jsou hodnoceny v kapitole 3.

V rámci analýzy jsou používány termíny:

- sociální služby – tj. služby poskytované podle zákona o sociálních službách
- návazné služby – jsou všechny služby a aktivity, které jsou poskytované ohroženým či vyloučeným osobám, mají obdobné cíle jako sociální služby či je vhodně doplňují (mezi tyto

služby jsou řazeny např. služby paliativní péče, senior doprava, aktivizační programy pro ZP či další ohrožené skupiny)

- komunitní služby – jsou všechny služby a aktivity, které pomáhají nejen ohroženým skupinám, mají plošný či preventivní charakter, posilují komunitní život a začlenění ohrožených skupin (mezi tyto služby a aktivity patří např. kluby pro seniory, volnočasové a aktivizační činnosti vedoucí k zapojení ohrožených skupin)¹

1.1. CENTRUM SOCIÁLNÍCH A ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB PODĚBRADY, O.P.S.

V rámci nejen ORP Lysá nad Labem, ale celého okresu Nymburk působí organizace Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. Tato organizace zajišťuje komplex služeb především pro seniory a osoby se zdravotním postižením, a to ve zcela ojedinělém rozsahu – vzhledem ke kapacitě a diverzitě poskytovaných služeb i vzhledem k území, které svými službami pokrývá. Dle vlastních údajů organizace působí celkem v 87 obcích, přičemž eviduje přibližně 1 300 klientů sociálních služeb a 500 klientů služeb zdravotních.

Vzhledem k tomu, že v rámci dalších analytických prací zpravidla není možno oddělovat finanční toky do jednotlivých sociálních či návazných služeb, natož středisek organizace, je zde uveden přehled poskytovaných služeb a středisek organizace.

Poskytované sociální služby:

- pečovatelská služba
- osobní asistence
- denní stacionáře
- odlehčovací služby – pobytové
- odlehčovací služby – terénní

Poskytované návazné služby:

- domácí zdravotní péče
- sociálně právní ochrana dětí
- pomoc seniorům a zdravotně postiženým občanům (POSEZ)

Střediska organizace sídlí v:

¹ Do analýzy jsou zahrnuty ty služby a aktivity, které jsou hrazeny v rámci sociálních výdajů rozpočtů obcí a měst ORP Lysá nad Labem.

- Poděbradech
- Nymburce
- Městci Králové
- Lysé nad Labem

Středisko Lysá nad Labem poskytuje:

- pečovatelskou službu, kterou poskytuje také v Milovicích v rámci domu s pečovatelskou službou
- osobní asistenci
- službu denní stacionář
- odlehčovací službu
- domácí zdravotní péči

2. PŘEHLED IDENTIFIKOVANÝCH FINANČNÍCH TOKŮ V RÁMCI ROZPOČTŮ MĚST A OBCÍ

Tato kapitola je zaměřena na vytvoření přehledu finančních toků poskytovaných jednotlivými městy a obcemi ve správním obvodu ORP Lysá nad Labem. Členění odpovídá charakteru území:

- zvláště je hodnoceno město Lysá nad Labem
- a také město Milovice
- ostatní obce ORP Lysá nad Labem

2.1. MĚSTO LYSÁ NAD LABEM

Tab. 1: Přehled financování sociálních a návazných služeb z rozpočtu města Lysá nad Labem

náklad	rok 2016	rok 2017	rok 2018	účel
CHARITATIVNÍ PROGRAM - celkem	104 000	360 000	179 000	
CHP - Oblastní charita Kutná Hora	3 300	5 000	4 000	raná péče
CHP - Klub dárců krve	1 000	0	0	
CHP - Domov Mladá, poskytovatel soc. služeb	9 900	20 000	0	provoz organizace
CHP - Svaz postižených civilizačními chorobami, Lysá nad Labem	6 000	15 000	21 000	činnost organizace
CHP - Svaz postižených civilizačními chorobami, Nymburk	1 500	0	10 000	činnost organizace
CHP - Protialkoholní stanice Kolín	6 000	5 000	0	protialkoholní záchytná stanice
CHP - Handicap centrum Srdce Poděbrady, o.p.s.	6 600	6 000	8 000	týdenní stacionář Chotěšice
CHP - Charita Kroměříž	3 300	0	0	pobytová služba soc. rehabilitace pro občana Lysé
CHP - Centrum pro dětský sluch TAMTAM, o.p.s.	3 300	0	0	raná péče
CHP - Nemocnice Městec Králové, a.s.	0	45 136	0	vybavení následné péče
CHP - Linka bezpečí	0	15 000	10 000	provoz organizace
CHP - Domácí hospic Nablízku, z.ú.	0	200 000	44 550	mzdové prostředky zdrav. a soc. služeb
CHP - Nemocnice Nymburk, s.r.o.	0	0	45 000	
CHP - Babybox - Kolín	0	2 000	0	
CHP - Rodinné centrum ROUTA, z.s.	0	0	8 000	
CHP - Římskokatolická církev Lysá nad Labem	0	0	10 000	
CHP - fyzické osoby	63 100	46 864	18 450	

SMLOUVY/JEDNORÁZOVÉ DOTACE, DALŠÍVÝDAJE z toho	1 798 000	1 901 338
Věcné dary pro děti v institucionální péči	10 000	10 000
Primární prevence školy	30 000	30 000
Sociální investiční program	318 000	0
Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. - PEČ	1 250 000	1 250 000
Zájmová činnost seniorů (kluby důchodců)	100 000	150 000
SEMIRAMIS, z.ú. - Centrum rodinného poradenství (dotace OSPOD) - soc. poradenství pro klienty odboru	90 000	90 000
Centrum soc. služeb v Lysé - činnost společ. org. pracující s dětmi do 18 let		58 643
ČCE v Lysé - činnost společ. org. pracující s dětmi do 18 let		32 525
Fajn spolek - činnost společ. org. pracující s dětmi do 18 let		51 068
RC Parníček - - činnost společ. org. pracující s dětmi do 18 let		182 102
RC Parníček - aktivity pro celé rodiny		35 000
Domácí hospic Na blízku - Běh pro hospic a benefiční představení		12 000
CELKEM	1 902 000	2 261 338

Zdroj: město Lysá nad Labem

V rámci rozpočtu města Lysá nad Labem byly identifikovány výdaje podle tabulky č. 1. Lze sledovat, že klíčové rozpočtové prostředky města jsou alokovány na zajištění služeb poskytovaných Centrem sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. Celková poskytnutá částka činila v roce 2017 více než 55 % všech prostředků alokovaných na podporu sociálních a návazných služeb z rozpočtu města Lysá nad Labem. V porovnání s jinými podobně velkými městy však tato částka (cca 1,25 mil. Kč) činí spíše podprůměrnou hodnotu, v rámci vlastních příspěvkových organizací zpravidla města vynakládají celkově vyšší objemy finančních prostředků na zajištění jejich provozu, což je často dáno rozdílnou strukturou nákladů (velká část prostředků směřuje do provozních nákladů v rámci vlastních prostor, často včetně provozu domů s pečovatelskou službou).

Z hlediska způsobů financování město v sociální oblasti nefinancuje vlastní příspěvkovou organizaci, v rámci programové dotace uvolňuje pouze menší část prostředků, v roce 2017 šlo o celkem 360 000 Kč, což činí cca 16 % všech rozpočtových prostředků města určených na financování oblasti sociálních a návazných služeb.

Identifikované finanční prostředky dále byly alokovány především na podporu sociálních, návazných (zejména zdravotních) a komunitních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením:

- DOZP Mladá (p.o. Středočeského kraje)
- Nemocnice v okolí města
- hospicové služby
- klubovou činnost seniorů
- individuální a skupinovou podporu jednotlivcům či sdružením seniorů a zdravotně postižených občanů

Druhou významnou skupinou podporovaných subjektů a jejich cílových skupin tvoří služby a aktivity pro děti, mládež a rodinu, ty lze identifikovat v nákladech na:

- poradenství pro rodinu v rámci sociálně právní ochrany dětí
- činnost organizací podporujících rodinu, děti a mládež v rámci sociálních (azylové domy, terénní programy, SAS pro rodiny s dětmi) i návazných (rodinná centra) služeb

Takto popsanou strukturu výdajů z hlediska podporovaných cílových skupin ilustrují údaje uvedené v tabulce 2. Nutno podotknout, že v rámci center ORP, která nově vznikla (nebyla v minulosti okresními městy), jde o běžnou situaci, kdy podpora je v maximální míře směřována k podpoře seniorů a osob se ZP. V Lysé nad Labem lze konstatovat, že na podporu rodin s dětmi alokuje významnou část vlastního rozpočtu, přičemž v rámci této částky dochází i k podpoře osob, resp. rodin, ohrožených sociálním vyloučením, a to nejen v rámci sociálně právní ochrany dětí.

Tab. 2: Struktura výdajů města Lysá nad Labem dle cílových skupin (2017)

účel výdaje	alokace	podíl
podpora seniorů a OZP	1 750 000	77,4
podpora rodin, dětí a mládeže	489 338	21,6
ostatní (soc. vyloučení)	22 000	1,0
celkem	2 261 338	100,0

Zdroj: město Lysá nad Labem, vlastní výpočet

V rámci sledovaných druhů služeb lze konstatovat, že naprostá většina identifikovaných finančních prostředků směřovala v roce 2017 do oblasti sociálních služeb (část prostředků mohla být určena na služby zdravotní, v některých případech finanční náklady nelze oddělit). V rámci návazných služeb pak je směřování finančních prostředků určeno na podporu individuálních a skupinových činností osob se zdravotním postižením a seniorů, dále rodin s dětmi. Komunitní služby pak představuje klubová činnost seniorů.

Tab. 3: Alokace finančních prostředků dle druhů služeb z rozpočtu města Lysá nad Labem (2017)

účel výdaje	alokace	podíl
sociální služby	1 638 643	72,5
návazné služby	472 695	20,9
komunitní služby	150 000	6,6
celkem	2 261 338	100,0

Zdroj: město Lysá nad Labem, vlastní výpočet.

V rámci služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením lze identifikovat především tyto sociální služby:

- pečovatelskou službu
- odlehčovací služby
- denní stacionáře
- DOZP (marginálně)
- raná péče (marginálně)

V rámci zdravotních služeb jde zejména o domácí ošetrovatelskou péči.

V rámci podpory služeb pro rodinu, děti a mládež jde o:

- odborné sociální poradenství (v rámci sociálně právní ochrany dětí)
- SAS pro rodiny s dětmi
- terénní programy
- azylové domy

Podpora sociálně vyloučených je pak možno zajistit pouze v rámci výše uvedených služeb.

Celkově bylo identifikováno cca 2,26 mil. Kč v roce 2017, které směřovaly do podpory sociálních, návazných a komunitních služeb pro občany města Lysá nad Labem. Lze konstatovat, že vzhledem k velikosti města rozhodně nejde o zanedbatelné prostředky a také struktura výdajů odpovídá hierarchickému postavení města. Nicméně lze konstatovat, že oproti jiným městům je zaznamenáno poněkud nižší zastoupení financování služeb sociální prevence i při vědomí existence faktického „sousedství“ se sousedními Milovicemi.

2.2. MĚSTO MILOVICE

Tab. 4: Přehled financování sociálních a návazných služeb z rozpočtu města Milovice

náklad	rok 2016	rok 2017
protidrogová prevence	30 000	0
příspěvky pro občany nad 70 let	41 400	44 400
ostatní neinvestiční transfery obyvatelstvu	125 200	55 800
Centrum sociálních a zdravotních služeb	413 500	524 100
dotace z toho:	310 000	375 000
Rodinné centrum Maminky dětem - příspěvek na provoz	180 000	180 000
Rodinné centrum Maminky dětem -NZDM	100 000	100 000
Domov Mladá - příspěvek na provoz	30 000	50 000
ostatní neinvestiční dotace v soc. oblasti	0	45 000
celkem	920 100	999 300

Zdroj: město Milovice, město Lysá nad Labem

Tabulka č. 4 ukazuje přehled identifikovaných finančních toků v rozpočtu města Milovice. Milovice, přestože vykazují vyšší počet obyvatel (viz kapitola 4), disponují velmi mladým obyvatelstvem (extrémně nízká hodnota okolo 8 % seniorské populace), celkem zde žije o polovinu méně seniorů než v populačně slabší Lysé nad Labem.

Většina identifikovaných finančních prostředků, v Milovicích jde o více než 52 % těchto financí, směřuje na podporu poskytování služeb Centra sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s., které je zajišťuje i pro klienty žijící v tzv. domě s pečovatelskou službou v rámci unikátního systému fungujícímu při podpoře seniorů a osob se zdravotním postižením na území prakticky celého okresu Nymburk. Z hlediska sociálních služeb jde o (blíže není rozčlenění celkové podpory rozklíčovatelné):

- pečovatelská služba
- odlehčovací služby
- denní stacionáře

V rámci zdravotních služeb jde zejména o domácí ošetřovatelskou péči.

Podpora DOZP Mladá, nacházející se na území obce, činí 50 000 Kč/rok, tj. cca 5 % celkových identifikovaných nákladů.

Ve městě funguje a je podporováno Rodinné centrum Maminky dětem, z.s. v jehož rámci funguje sociální služba NZDM, celková podpora činí v roce 2017 celkem 280 000 Kč (cca 14 %), přičemž příspěvek NZDM činil 100 000 Kč (cca 10 %).

Celkem cca 15 % identifikovaných výdajů tvoří obtížně přiřaditelné položky, které tvoří nejrůznější příspěvky občanům města, jejich sdružením (sdružením osob s postižením, seniorů apod.) a dalším poskytnutým dotacím menšího rozsahu.

Z hlediska cílových skupin dle tabulky č. 5 lze sledovat, že naprostá většina podpory směřuje k cílové skupině seniorů a osob se ZP, stále významná podpora je také identifikována u služeb pro děti a rodiny.

Tab. 5: Struktura výdajů města Milovice dle cílových skupin (2017)

účel výdaje	alokace	podíl
podpora seniorů a OZP	719 300	72,0
podpora rodin, dětí a mládeže	280 000	28,0
celkem	999 300	100,0

Zdroj: město Milovice, město Lysá nad Labem, vlastní výpočet

Dle tabulky č. 6 pak lze sledovat, že zhruba 2/3 identifikovaných výdajů bylo směřováno k podpoře sociálních služeb.

Tab. 6: Alokace finančních prostředků dle druhů služeb z rozpočtu města Lysá nad Labem (2017)

účel výdaje	alokace	podíl
sociální služby	674 100	67,5
návazné služby	325 200	32,5
Celkem	999 300	100,0

Zdroj: město Milovice, město Lysá nad Labem, vlastní výpočet

Celkově bylo identifikováno cca 999 tis. Kč v roce 2017, které směřovaly do podpory sociálních a návazných služeb pro občany města Milovice. Vzhledem k věkové struktuře města a jeho hierarchii lze rozumět nižšímu zastoupení preventivních služeb podobně jako v sousední Lysé nad Labem.

2.3. OSTATNÍ OBCE SPRÁVNÍHO OBVODU ORP LYSÁ NAD LABEM

Tab. 7: Přehled financování sociálních a návazných služeb z rozpočtů ostatních obcí ORP Lysá nad Labem

	2017 Výdaje soc.sloužby	2017 Výdaje návazné	2016 Výdaje soc.sloužby	2016 Výdaje návazné
Ostrá	SOS dětské vesničky, z.s. 1000		SOS dětské vesničky, z.s. 500	
	Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 81 600		Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 81 600	
Přerov nad Labem	Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 106 000		Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 113 000	
Semice	Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 172 350		Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 169 950	
		Svaz postižených civilizačními chorobami, Lysá nad Labem 1 500		Svaz postižených civilizačními chorobami, Lysá nad Labem 1500
Stará Lysá	Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 20 000		Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 18 865	
Starý Vestec	Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 28 350		Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 28 350	
Stratov	Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 6 090		Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 13 362	
		Svaz postižených civilizačními chorobami, Lysá nad Labem 1 000		Svaz postižených civilizačními chorobami, Lysá nad Labem 600
Bříství	Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 54 000		Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 54 000	
Kounice	Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 224 950		Centrum soc. a zdr. služeb Poděbrady, o.p.s. 202 950	
	DPS 352 907		DPS 446 079	

Zdroj: města a obce.

Oproti jiným regionům poskytují okolní obce v rámci ORP Lysá nad Labem významné příspěvky na poskytování sociálních služeb svým občanům, což je projev ojedinělého, unikátního systému zajištění sociálních a zdravotních služeb svým občanům, jaký se vyvinul na území celého okresu Nymburk.

Zatímco v jiných ORP běžně žádnou či zcela marginální podporu poskytuje sociálním a návazným službám naprostá většina menších obcí, v rámci ORP Lysá nad Labem jde pouze o obec Jiřice, relativně nízká podpora je identifikována ještě v obci Stratov. Nicméně ostatní obce poskytují příspěvky na úrovni leckdy i menších měst jiných regionů.

Z hlediska finančních mechanismů dochází k poskytování pravidelných smluvně vázaných příspěvků organizaci Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s., v marginální míře pak poskytování drobných příspěvků dalším subjektům. Výjimkou je financování vlastního tzv. domu s pečovatelskou službou v obci Kounice.

Tab. 8: Souhrn finančních alokací sledovaných měst a obcí (2017)

Náklady	rok 2017
ostatní obce celkem	1 049 747
CSZS Poděbrady	693 340
návazné služby + SOS vesničky	3 500
DPS Kounice	352 907

Zdroj: města a obce, vlastní výpočet.

Tabulka č. 8 ukazuje, že cca 70 % finančních prostředků je alokováno na financování základních sociálních a zdravotních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením prostřednictvím organizace Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s., to především:

- pečovatelské služby
- odlehčovací služby
- denních stacionářů
- domácí ošetřovatelské péče

V rámci tzv. domu s pečovatelskou službou dochází k financování především provozu a údržby samotného domu, lze tedy tuto podporu považovat spíše jako položku v rámci bytové politiky²

² V rámci finančních analýz zpracovatelé často narážejí na situaci, kdy nelze náklady na bydlení (např. správu a údržbu bytů zvláštního určení) oddělit od poskytování sociálních, návazných či komunitních služeb (resp.

(v tomto případě bez podílu financování pečovatelské služby lze chápat jako službu návaznou). Ostatní identifikované náklady na podporu sociálních, návazných či komunitních služeb jsou marginální.

Celkem bylo v rozpočtech těchto 8 měst a obcí identifikováno cca 1,05 mil. Kč, které jsou alokovány na podporu sociálních a návazných služeb pro ohrožené obyvatele, což je významný zdroj pro financování především sociálních služeb pro seniory a osoby se ZP.

poskytování jakékoliv formy sociální podpory obyvatelům obce). Ani v tomto případě nelze na základě získaných dat přesně definovat účel (či strukturu) vynaložených finančních prostředků.

2.4. FINANCOVÁNÍ ORGANIZACE CENTRUM SOCIÁLNÍCH A ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB PODĚBRADY, O.P.S.

Tab. 9: Přehled financování organizace z prostředků měst a obcí ORP Lysá nad Labem

obec	náklady		podíl v %
	CSZS	celkem	
Lysá nad Labem	1 250 000	2 261 338	55,3
Milovice	524 100	999 300	52,4
ostatní obce	693 340	1 049 747	66,0
celkem	2 467 440	4 310 385	57,2

Zdroj: obce a města, vlastní výpočet

V realitě tedy téměř 60 % všech identifikovaných finančních prostředků určených k podpoře sociálních, návazných a komunitních služeb z rozpočtů obcí a měst ORP Lysá nad Labem je směřováno k organizaci Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.

Přitom lze konstatovat, že v rámci měst jsou a musí být určité podíly nákladů alokovány na podporu služeb a aktivit sloužících i pro jiné cílové skupiny než senioři či osoby se ZP, v tomto případě především dětí a rodin. Dále, že v rámci obou měst existují další náklady, i když často obtížně specifikovatelné, směřující k naplňování individuálních potřeb občanů města či podpoře ad hoc potřeb pomáhajících organizací.

U ostatních obcí lze po odečtení nákladů na provoz DPS Kounice konstatovat, že téměř 100 % ostatních výdajů je směřováno k zajištění služeb poskytovaných Centrem sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.

Lze konstatovat, že význam financování organizace Centrum sociálních a zdravotních služeb je ve skutečnosti vyšší, než činí identifikovaný (čistě matematický) podíl uvedený v tabulce č. 9. Např. některé marginální, obtížně identifikovatelné výdaje či výdaje určené pro individuální řešení životních situací mohou nakonec být součástí příjmů organizace.

Výše uvedená fakta svědčí o tom, že na území celého okresu Nymburk, a tedy i ORP Lysá nad Labem byl vytvořen unikátní, velmi funkční a efektivní mechanismus finančního zajištění terénní a ambulantní podpory seniorů a osob se ZP prostřednictvím sociálních a zdravotních služeb, který z hlediska financování z obecních rozpočtů je:

- **finančně efektivní, relativně málo nákladná (zejména oproti obcím, které podobné služby zajišťují prostřednictvím vlastních příspěvkových organizací)**
- **zajišťující spravedlivější rozložení nákladů mezi obcemi regionu (na financování služby se podílejí téměř všechny obce)**
- **zejména však zajišťující „rovnou“ dostupnost služby všem obyvatelům na území regionu (všech, které zajišťují kofinancování služeb organizace)**

Je třeba doplnit, že reálnou účinnost a přínosnost takto nastaveného modelu nelze posoudit pouze na základě analýzy vybraných finančních ukazatelů. Pokud však poskytované služby vykazují dostatečnou kvalitu a jsou i v realitě potřebným občanům, především seniorům, dostupné, pak by výše uvedené hodnocení bylo možné použít pro hodnocení systému podpory seniorů a osob se ZP z celkového, nejen finančního hlediska.

Čistě teoreticky lze uvést některé okolnosti tohoto nastavení:

- organizace má oproti jiným velmi silné postavení v rámci celého okresu
- organizace funguje v rámci okresu v prakticky monopolním prostředí, resp. je zjevné, že někteří občané nemají možnost volby „na trhu“

Tyto okolnosti nemají nutně negativní konotaci, jsou to pouhé charakteristiky uvedeného systému zavedeného v okrese Nymburk, přičemž obce i poskytovatel mají k dispozici nástroje, jakými eliminovat případná rizika (tj. eventuální, teoretické snížení kvality či dostupnosti služeb). Mezi ty nejučinnější patří zkvalitňování a transparentnost plánovacích a řídicích procesů v oblasti zabezpečování sociálních a návazných služeb.

3. INDIKATIVNÍ PŘEHLED VÝZNAMNÝCH FINANČNÍCH TOKŮ Z KRAJSKÉHO A STÁTNIHO ROZPOČTU

Tab. 10: Přehled identifikovaných finančních toků alokovaných Středočeským krajem v oblasti sociálních služeb do správního obvodu ORP Lysá nad Labem

Poskytovatel	Projekt	Středočeský Humanitární fond 2016	STÁTNI DOTACE 2016	Středočeský Humanitární fond 2017	STÁTNI DOTACE 2017	OPZ 2017
Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.	Pečovatelská služba - Lysá nad Labem	385 000				
	DPS Milovice					
	Pečovatelská služba terénní - Lysá nad Labem		16 258 600		20 197 800	
	Odlehčovací služby terénní - Lysá nad Labem					
	Odlehčovací služby terénní - Milovice		3 237 300		2 799 900	
	Osobní asistence - Lysá nad Labem					
	Osobní asistence - Milovice		2 371 500		2 733 200	
DOZP Mladá	Domov Mladá (Milovice)		8 100 000		10 558 600	
	denní stacionář (Milovice)		459 000		608 000	
Centrum sociálních služeb v Lysé nad Labem, z.ú.	Azylový dům		285 100			480 800
	Terénní programy		97 300		732 400	
	SAS pro rodiny s dětmi	200 000	324 800			844 000
Maminky dětem, z.s.	Nízkoprahový D-klub Nízkoprahový klub Milovice					
	"služba pro rodiny s dětmi"		2 410 800	200 000	2 589 400	
Domácí hospic Na blízku, z.ú.	Odborné soc. poradenství (Lysá nad Labem) od 1.7.2017					
celkem		585 000	33 544 400	200 000	40 219 300	1 324 800
		rok 2016	34 129 400			
		rok 2017	41 744 100			

Zdroj: Středočeský kraj.

V rámci dotačních řízení v oblasti sociálních služeb, jejichž průběh zajišťuje Středočeský kraj (tj. příspěvky z vlastního humanitárního fondu a zejména přidělování tzv. státní dotace), byly identifikovány finanční toky v letech 2016 a 2017 dle tabulky č. 10.

Z celkové částky necelých 42 mil. Kč, které byly identifikovány ve prospěch poskytovatelů sociálních služeb působících na území správního obvodu ORP Lysá nad Labem, jich téměř 2/3 směřovalo do Centra sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s., cca 26 mil. Kč na podporu služeb:

- pečovatelská služba
- odlehčovací služba
- denní stacionář

V rámci podpory rodin, dětí a mládeže pak působí dvě další organizace, které zároveň obdržely podporu z krajských a státních zdrojů, celkem se jednalo o necelých 5 mil. Kč určených na zajištění služeb:

- NZDM
- azylové domy
- terénní programy
- SAS pro rodiny s dětmi

Asi 11 mil. Kč pak obdržela organizace DOZP Mladá, a to na služby:

- DOZP
- denní stacionář

Z hlediska cílových skupin tedy podpora směřovala k:

- seniorům a osobám se ZP (cca 88 % prostředků)
- rodinám, dětem, mládeži (cca 12 % prostředků)

V součtu všech prostředků „státní“ dotace, humanitárního fondu Středočeského kraje a dotací prostřednictvím OP Zaměstnanost byla v roce 2017 identifikována celková podpora ve výši cca 42 mil. Kč, která směřuje na podporu sociálních služeb poskytovaných pro obyvatele ORP Lysá nad Labem, přičemž pouze dotace směřované do DOZP Mladá (cca 11 mil. Kč v roce 2017) jakožto krajské organizace nelze považovat za lokalizovatelné (větší část prostředků je pravděpodobně určena klientům pocházejících z jiných oblastí kraje).

4. POROVNÁNÍ DOPADŮ VYNAKLÁDANÝCH FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ DO REGIONU

Tab. 11: Indikativní přepočítání alokací finančních prostředků na zajištění sociálních a návazných služeb pro obyvatele území správního obvodu ORP Lysá nad Labem

	Počet obyvatel k 31. 12. 2018	Počet osob 65+	% seniorů	výdaje SOC 2017	podíl výdajů/ počet obyv. v Kč	podíl výdajů/ počet seniorů v Kč
Jiřice	239	47	20	0	0,0	0,0
Lysá nad Labem	9 717	1 757	18	2 261 338	232,7	1287,0
Milovice	11 834	813	7	999 300	84,4	1229,2
Ostrá	571	94	16	82 600	144,7	878,7
Přerov nad Labem	1 192	202	17	106 000	88,9	524,8
Semice	1 336	180	13	173 850	130,1	965,8
Stará Lysá	785	85	11	20 000	25,5	235,3
Starý Vestec	168	34	20	28 350	168,8	833,8
Stratov	619	92	15	7 090	11,5	77,1
Bříství	382	68	18	54 000	141,4	794,1
Kounice	1 450	239	16	577 857	398,5	2417,8
celkem	28 293	3 611	13	4 310 385	152,3	1193,7

Zdroj: ČSÚ, obce a města, vlastní výpočet

Tabulka č. 11 porovnává lokální výdaje do oblasti sociálních a návazných služeb ve správním obvodu ORP Lysá nad Labem. Tabulku je třeba chápat jako indikativní, není možné zohlednit všechny toky finančních prostředků a jejich územní dopady.

Z uvedené tabulky je zřejmé, že přestože rozdíl mezi jednotlivými skupinami měst a obcí je výrazný, oproti jiným regionům je řádově nižší. Zatímco na obyvatele Lysé nad Labem připadá alokace ve výši téměř 240 Kč, na jednoho obyvatele menších obcí se pohybuje hodnota nejčastěji mezi 100 a 200 Kč/obyvatele. V jiných regionech (např. ORP Hořovice, Beroun) je částka připadající na centrum regionu 2-3x vyšší než v případě Lysé nad Labem, naproti tomu v malých obcích jsou sledované hodnoty výrazně nižší, nejčastěji v jednotkách či desítkách Kč. Je tak zřejmé, že v takových regionech lze oproti obcím ORP Lysá nad Labem sledovat:

- vyšší zatížení rozpočtu centra regionu
- zjevně i nižší dostupnost služeb ve venkovských obcích těchto regionů

Při přepočtu váženém počtem seniorů již získáme lépe urovnané výsledky, kde lze sledovat opravdu relativně vyrovnané podíly rozpočtových zdrojů většiny obcí (opět je nutné hodnotit ve srovnání s jinými analyzovanými regiony) – měst i obcí v zázemí.

Poněkud nižší podíl rozpočtových zdrojů obcí váženo počtem seniorů tak při financování sociálních, návazných a komunitních služeb dosahují pouze Jiřice (nula), Stratov a Stará Lysá, kde je však nižší podíl evidentně vázán na velmi mladou věkovou strukturu města. Naopak vyčnívají Kounice, částečně z důvodu financování bytů zvláštního určení (resp. zahrnutí tohoto nákladu do výpočtu), ovšem i tak lze podíl vlastních rozpočtových zdrojů na financování sociálních, návazných a komunitních služeb hodnotit jako jeden z nejvyšších, a to včetně měst.

Tabulka č. 11 ukazuje také velké rozdíly ve věkové struktuře měst a obcí ORP Lysá nad Labem, nejlépe tyto rozdíly dokumentují hodnoty přepočtu podpory sociálních, návazných a komunitních služeb na počet obyvatel, resp. seniorů u měst Lysá nad Labem a Milovice, kdy při přepočtu dle počtu seniorů dochází k vyrovnání takto vážených výdajů z rozpočtů měst.

Z hlediska věkového složení je území ORP Lysá nad Labem relativně heterogenní, zastoupení seniorů se pohybuje mezi 8 a 20 %, přičemž ve městě Lysá nad Labem činí 18 %. ORP Lysá nad Labem leží v zázemí hl. m. Prahy, jsou tak zde zaznamenány v některých obcích extrémně nízké hodnoty podílu seniorů (např. u hranice 7-11 % jako u obcí v těsném zázemí hl. m. Prahy). U dolní hranice zastoupení seniorů se pohybují obce jako Milovice, Stará Lysá a Semice, naopak nejstarší kromě samotné Lysé nad Labem jsou Jiřice (srov. výše podpory sociálních služeb z vlastního rozpočtu). Nicméně i u těchto „starších“ obcí lze v regionálním srovnání na úrovni Středočeského kraje hovořit o mírně podprůměrných nebo průměrných hodnotách zastoupení seniorské populace.

Z hlediska příjemců příspěvku na péči (PnP) jich v sídelním městě ORP Lysá nad Labem žije 358, v Milovicích 228, zatímco na celém území správního obvodu ORP Lysá nad Labem celkem 697 příjemců PnP, při započtení příjemců PnP z Kounic a Bříství jde celkem o 736 osob (2018, zdroj: MPSV).

Pokud bychom indikativně přepočítali vynaložené finanční prostředky z vlastních rozpočtů na tyto příjemce příspěvku na péči, pak:

- v městě Lysá nad Labem činí částka 6 316,5 Kč (tj. cca polovina hodnoty pro město Beroun)
- v městě Milovice činí částka 4 382,9 Kč

- v obcích správního obvodu ORP Lysá nad Labem (s výjimkou obou měst) činí částka 6 998, 3 Kč (více než dvojnásobek hodnoty v rámci obcí ORP Beroun, přičemž částka by byla významná i při odečtení nákladů na provoz tzv. domu s pečovatelskou službou)

Vyšší podíly, které připadají na obce v okolí měst, lze kromě existence unikátního systému zabezpečení sociálních a zdravotních služeb pro seniory a zdravotně postižené částečně přičíst také skutečnosti, že jde o region s velmi málo obcemi (pouze 9 mimo města Milovice a Lysá nad Labem).

5. INTERPRETACE FINANČNÍCH PRIORITY MĚST A OBCÍ V ÚZEMÍ SPRÁVNÍHO OBVODU ORP LYSÁ NAD LABEM

Tab. 11: Shrnutí objemu finančních prostředků kategorií měst a obcí správního obvodu ORP Lysá nad Labem vynakládaných na sociální služby (2017).

náklad	podpora v Kč	podíl
podpora seniorů a OZP, z toho	3 517 547	81,6
Lysá nad Labem	1 750 000	40,6
Milovice	719 300	16,7
ostatní obce	1 048 247	24,3
podpora rodin, dětí a mládeže, z toho	770 838	17,9
Lysá nad Labem	489 338	11,4
Milovice	280 000	6,5
ostatní obce	1 500	0,0
ostatní (soc. vyloučení), z toho	22 000	0,5
Lysá nad Labem	22 000	0,5
celkem	4 310 385	100,0
celkem sociální služby	3 006 083	69,7
celkem návazné služby	1 154 302	26,8
celkem komunitní služby	150 000	3,5

Zdroj: obce a města, vlastní výpočet

Lze konstatovat, že v souhrnu lokálních zdrojů měst a obcí ležících na území správního obvodu (viz tabulka č. 12) byly identifikovány v roce 2017 lokální zdroje v celkové částce převyšující 4,3 mil. Kč, přičemž cca 70 % této částky připadalo na financování samotných sociálních služeb, u návazných šlo o cca 27 % částky a komunitních služeb cca 3,5 %.

Více než 80 % celkových finančních zdrojů z regionu bylo alokováno na podporu služeb pro seniory a osoby se ZP, cca 18 % na podporu služeb pro rodinu a děti a mládeže, ostatní cílové skupiny byly podpořeny (resp. podpora byla identifikována) pouze v rozsahu cca 3,5 % celkové identifikované částky z rozpočtů města a obcí ORP Lysá nad Labem.

5.1. FINANČNÍ PRIORITY OBCÍ A MĚST SPRÁVNÍHO OBVODU ORP LYSÁ NAD LABEM

Popsané finanční zdroje a výdaje měst a obcí na území správního obvodu ORP Lysá nad Labem umožňují provést hierarchizaci faktických priorit měst a obcí regionu. Na základě analyzovaných dat lze konstatovat, že:

- 1) Nejvýše zařazenou prioritou měst a obcí je zabezpečení poskytování **základních sociálních a zdravotních služeb pro seniory a osoby se ZP**, zejména pečovatelské služby, dále odlehčovacích služeb, denního stacionáře a domácí ošetrovatelské péče. Naprostá většina finančních prostředků na zajištění těchto služeb směřuje k Centru sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s., v rámci unikátního systému zajišťujícího dostupnost uvedených služeb v rámci prakticky všech obcí okresu Nymburk.

- 2) Druhou v hierarchii je podpora služeb pro rodinu, děti a mládež ve městech ORP:
 - a. NZDM
 - b. SAS pro rodiny s dětmi
 - c. terénní programy
 - d. azylové domy

- 3) Paletu služeb a podporovaných aktivit doplňují další alokace finančních prostředků již menšího rozsahu, z nichž lze zdůraznit:
 - a. DOZP (Mladá, naopak domov pro seniory se na území ORP nevyskytuje)
 - b. kluby pro seniory
 - c. podpora individuálních potřeb znevýhodněných občanů a sdružení těchto občanů, případně organizací zajišťujících podporu těmto občanům
 - d. hospicové služby, jejichž podpora se v posledních letech navyšuje (a začínají v regionu působit noví poskytovatelé)

Místní síť sociálních služeb na území správního obvodu ORP Lysá nad Labem i s ohledem na jeho velikost je poměrně střídmatá, přičemž se vyznačuje efektivním zajištěním terénních a ambulantních služeb pro seniory a zdravotně postižené se současným rozvojem podpory hospicových služeb. Dochází k rozvoji služeb pro rodinu, děti a mládež v městských oblastech.

Naopak z hlediska podpory nejsou zajištěny služby sociální prevence pro sociálně vyloučené, ohrožené sociálním vyloučením či osoby v krizi včetně např. dluhové problematiky, a také služby dlouhodobých pobytových zařízení sociálních služeb – domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, kde by však potřebnost služeb měla být z hlediska uplatnění principu subsidiarity uspokojována na úrovni kraje, přičemž z hlediska obcí ORP je podstatné, že zajišťují maximální podporu terénních a ambulantních služeb a tím zároveň snižují potřebnost těchto služeb, resp. zajišťují maximální podporu seniorům a osobám se ZP při setrvání v domácím prostředí.

Velmi podstatné však je, že podpora sociálních a návazných služeb pro seniory a osoby se ZP je zajištěna prostřednictvím rozpočtů téměř všech obcí ORP Lysá nad Labem, nejen měst, tato podpora je významná a oproti jiným územím, ve kterých byla doposud podobná analýza realizována, zcela výjimečná.

POUŽITÉ ZDROJE:

- Monitor – státní pokladna
<http://monitor.statnipokladna.cz/2016/>
- Závěrečné účty obcí a měst, formuláře Fin 2 - 12 M k 31. 12. 2016 a k 31. 12. 2017
- Schválené rozpočty
- Usnesení a zápisy z jednání rad a zastupitelstev
- Webové stránky obcí
- Středočeský kraj – Humanitární fond Středočeského kraje:
<https://www.kr-stredocesky.cz/web/20688/31>
- Středočeský kraj – dotační řízení 2016, 2017:
<https://www.kr-stredocesky.cz/web/socialni-oblast/financovani>
- Český statistický úřad- www.czso.cz
- Ministerstvo práce a sociálních věcí – Příjemci příspěvku na péči – obce s rozšířenou působností